

לשמוע קול תורה – מדרש בפרשה

פרשת שמיני

העגל והשעיר

יום הקמת המשכן יום גדול היה, יום התגלות השכינה. כדי לזכות בהתגלות רוממה זו נצטוו אהרן ובני ישראל להקריב קורבנות:

"וַיֹּאמֶר אֶל אֶהֱרֹן קַח לָךְ עֵגֶל בֶּן בָּקָר לְחֹטֵאת וְאַיִל לְעֹלָה תְּמִימִם וְהִקְרַב לְפָנַי ה' . וְאֵל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל תְּדַבֵּר לֵאמֹר קָחוּ שְׁעִיר עִזִּים לְחֹטֵאת וְעֵגֶל וְכֶבֶשׂ בְּנֵי שָׁנָה תְּמִימִם לְעֹלָה" (ויקרא ט, ב-ד).

הן אהרן הן בני ישראל הביאו עגל לקורבן, אולם נוסף על העגל הצטוו ישראל להביא גם שעיר, מדוע? שאלה זו מובאת במדרש, ותשובתה בצידה:

"וכי מה ראו ישראל להביא יותר מאהרן? אלא אמר להם יש בידכם תחילה ויש בידכם בסוף: יש בידכם תחילה חטא מכירתו של יוסף, שנאמר 'וישחטו שעיר עזים ויטבלו את הכתונת בדם' (בראשית לז, לא), ויש בידכם בסוף, שנאמר 'עשו להם עגל מסכה' (שמות לב, ח). יבוא שעיר ויכפר על השעיר, יבוא עגל ויכפר על מעשה העגל" (מדרש הגדול).¹

הקרבת העגל מובנת, שכן חטא העגל היה חטא משותף לאהרן ולבני ישראל שבאותו הדור. ביום השמיני של ימי המילואים, יום הקמת המשכן, הפנימו בני ישראל עד מה היה נורא חטאם כשרעו בשדות זרים, ואת העגל שעשו קודם לאליל הקריבו עתה לה', כמצהירים: חזרנו בתשובה, אנו שמחים לחיות במחיצתו של ה'.

לעומת זאת הקרבת השעיר אומרת דרשני: האומנם עם ישראל שיצא ממצרים אחראי על מכירת יוסף שאירעה 200 שנה קודם?!

תשובת התורה היא שאכן האחריות חלה על כל עם ישראל לאורך הדורות! הסכנה ליפול לשנאת אחים כשנאה ששנאו אחי יוסף את אחיהם היא סכנה שאורבת בכל דור ודור, והקרבת השעיר ביום הקמת המשכן זועקת שאין משמעות להתקרבות לה' אם יש ריחוק בין איש לאחיו.

חטאם של אחי יוסף צריך לעמוד לנגד עינינו בכל דור ודור. הבה נקבל על עצמנו להיות הדור שיזכה לתקן את חטאם של אחי יוסף – ונעשה הכול כדי להישאר מאוחדים!

שאל דוד בוצ'קו

¹ מדרש הגדול הוא חיבור מדרשי מקיף על כל התורה בעריכת הרב דוד בן עמרם עדני מהעיר עדן שבתימן, שחי כנראה במחצית הראשונה של המאה ה-14.